

Sosyal-Demokrat

Bir Yayımıcının Notları

Vladimir İlyiç Lenin

26 Haziran 1907

Sosyalist devrimcilerin çoğunluğu belirlediği son Öğretmenler Kongresi'nde, Üçüncü Duma'nın boykot edilmesine ilişkin bir karar kabul edildi. Karar Sosyalist Devrimci Parti'nin şöhretli temsilcilerinin de doğrudan katılımı ile alındı. Sosyal-Demokrat öğretmenler ve RSDLP'nin temsilcileri ise, böyle bir kararın ancak bir parti kongresi ya da konferansı tarafından alınabileceği, parti olmayan bir mesleki ve siyasi örgütün karar alamayacağı düşüncesi ile oy vermekten imtina ettiler.

Böylece, Üçüncü Duma'nın boykot edilmesi meselesi, devrimci taktiğin güncel meselesi olarak ortaya çıkmış bulunuyor. Her ne kadar resmi bir parti kararı ya da üyelerinin kaleme aldığı bir metin bulunmasa da, temsilcilerinin kongredeki söylevlerine bakılarak, Devrimci Sosyalist Parti'nin bu mesele hakkında karara vardığı görülmektedir. Sosyal Demokratlar açısından ise mesele yeni ortaya çıkmış ve üzerinde tartışılmaktadır.

Sosyalist Devrimciler, kararlarını desteklerken hangi gerekçelere dayanıyorlar? Öğretmenler Kongresi kararı, esasen, Üçüncü Duma'nın tümüyle yararsızlığından, hükümetin 3 Haziran darbesini de ortaya çıkaran gerici ve karşıdevrimci niteliğinden, yeni seçim yasasının mülk sahiplerinin lehine olduğundan vs. vs.'den söz ediyor.¹ Mesele, sanki Üçüncü Duma'nın gerici-ötesi niteliği, boykot gibi bir mücadeleyi ya da şiarı kendiliğinden zorunlu kılıp, meşrulaştırıyormuş gibi sunuluyor. Boykotun uygulanabilirliğinin tarihsel koşullarını değerlendirme çabası içermeyen böylesi bir iddianın yersizliği, herhangi bir Sosyal-Demokrat açısından kuşkuya yer bırakmayacak kadar açıktır. Marksist duruşu olan Sosyal-Demokrat, boykota ilişkin son kararını, birisinin ya da bir kurumun gericiliğinin derecesine bakarak değil, Rus devrimi deneyiminin de göstermiş olduğu gibi, belli bir mücadele yöntemi olan boykotun uygulanmasına olanak tanıyan özel koşulların varlığına bakarak verir. Eğer birisi, devrimimizin iki yıllık deneyimini göz önüne almadan, bu deneyimi öğrenmeden, boykotu tartışacak olursa, ona, hiçbir şey öğrenememiş olduğunu ve pek çok şeyi de unuttuğunu söyleriz. Boykot meselesini ele alırken işe, bu deneyimi çözümleme çabası ile başlamalıyız.

I.

Devrimimizin boykotun kullanılmasına ilişkin en önemli deneyimi, hiç kuşku yok ki, Bulygin Duması'nın boykotudur. Ayrıca bu boykot, tam ve kesin bir başarı ile de taçlanmıştı. Bu nedenle, ilk görevimiz, Bulygin Duması boykotunun gerçekleştirildiği tarihsel koşulları dikkatle gözden geçirmek olmalıdır.

Bu meseleyi ele alırken, karşımıza iki unsur çıkar: Birincisi, Bulygin Duması boykotu, devrimimizin, (geçici bir süreliğine de olsa) monarşist nitelikli bir

anayasa yoluna girmesinin engellenmesi kavgasıdır. İkincisi, bu boykot, kapsamlı, evrensel, güçlü ve hızla yükselen devrim koşullarında gerçekleştirilmiştir.

Şimdi ilk unsuru gözden geçirelim. Her bir boykot, verili kurumsal çerçeve içerisinde değil, aksine o kurumun ortaya çıkışına, daha geniş söylemek gerekirse, etkin hale gelmesine karşı bir mücadeledir. Bu nedenle, boykota, bir Marksist için temsil kurumlarının kullanımının gerekli olduğu gerekçesiyle genel olarak karşı çıkan Plehanov ya da pek çok diğer Menşevik gibileri, yalnızca anlamsız bir doktrinerliği ifade etmektedirler. Konuyu böyle tartışmak, apaçık gerçekleri tekrar ederek, asıl meseleden kaçmaktır. Elbette ki bir Marksist temsil kurumlarını kullanmalıdır. Ancak bu, belli koşullar altında, bir Marksist'in verili kurumsal çerçeve içinde kalmaksızın, o kurumun ortaya çıkışına karşı mücadele edemeyeceği anlamına da gelir mi? Hayır gelmez. Çünkü bu genel kabul ancak, bir kurumun ortaya çıkışının engellenmesine yönelik mücadele için hiçbir çıkar yol bulunmadığı durumlar için geçerlidir. Boykot kesinlikle ihtilafli bir meseledir zira bu tür kurumların ortaya çıkışının engellenmesine yönelik mücadele için başka bir yol olup olmadığına ilişkindir. Plehanov ve şürekâsı, boykot karşısındaki tutumları ile meselenin neye ilişkin olduğunu anlayamadıklarını göstermektedirler.

Her bir boykot, verili bir kurumsal çerçeve içerisinde kalmaksızın, onun ortaya çıkışının engellenmesine yönelik bir mücadele ise, Bulygin Duması boykotu, her şey bir yana, monarşist anayasal kurumlar düzeninin ortaya çıkışının önlenmesinin mücadelesidir. 1905 yılı, genel grevler (9 Ocak sonrasındaki grev dalgası) ve isyanlar (*Potemkin*) şeklindeki kitle mücadelesinin olanaklılığını apaçık göstermiştir. Bu nedenle, kitlelerin doğrudan devrimci mücadelesi, gerçektir. Öte yandan, bir başka gerçek, hareketi (kelimenin en doğrudan ve dar ifadesi ile) devrimci yolundan saptırıp, monarşist anayasa yoluna sokmaya çalışan, 6 Ağustos yasasıydı. Bu iki ayrı yolun çatışması, nesnel olarak kaçınılmazdı. Âdeta, devrimin mevcut durumdaki gelişimi için bir *yol seçimi* söz konusu idi. Şu ya da bu grubun iradesi ile değil, elbette, devrimci ve karşıdevrimci sınıfların görelî gücü ile belirlenecek bir seçim... Bu güç, ancak bir mücadele ile sınıanıp, ölçülebilirdi. O nedenle, Bulygin Duması'nı boykot çağrısı, monarşist-anayasal tercihin karşısında, doğrudan devrimci mücadele için mücadele şiarı idi. Elbette, ilki tercih edilerek de mücadele etmek mümkündü. Mümkünün ötesinde kaçınılmazdı. Monarşist anayasa temelinde dahi, devrimi sürdürmek ve yeni kabarmalar için hazırlanmak mümkündü. Monarşist anayasa temelinde dahi Sosyal-Demokratlar için mücadeleyi sürdürmek mümkün ve zorunlu idi. Axelrod ve Plehanov'un 1905'te sıkı ve saçma bir şekilde kanıtlamaya çalıştıkları, herkesçe bilinen bu gerçek, doğruluğunu korumaktadır. Ancak tarihin önümüze koyduğu mesele farklı idi: Axelrod ve Plehanov, "konu

dışı” tartışmakta idiler. Bir başka deyişle, Alman Sosyal Demokrat ders kitabının son baskısındaki bir meseleden bahisle, çatışan güçlerin ortaya çıkardığı meseleyi konuşmaktan yan çizdiler. Yakın gelecekte ortaya çıkacak olan, *mücadele yolunun tercih edilmesi için mücadele* etme gerekliliği tarihsel olarak kaçınılmazdı. Seçenekler şunlardı: Ya eski otorite, Rusya’nın ilk temsil kurumunu toplayacak ve ona uyan devrim, bir süreliğine (belki kısa, belki gerçekten uzun bir süre) monarşist anayasal yola sapacaktı ya da halk, devrimin monarşist anayasal yola sapmasını engelleyip, kitlelerin doğrudan devrimci mücadele yolunu (yine az çok uzun bir süreliğine) muhafaza ederek, eski rejimi silip süpürmek -en kötü ihtimalle onu sallamak- üzere doğrudan saldırıya geçecekti. 1905 sonbaharında, Rusya devrimci sınıflarının karşı karşıya olduğu, ancak Axelrod ile Plehanov’un o sırada fark edemedikleri tarihsel sorun bu idi.

Sosyal-Demokratlar’ın aktif boykot savunusu, meseleyi ateşlemenin bir yolu idi. Proletarya partisinin bilinçle yükselteceği bir yol; *mücadele yolunun tercih edilmesini* sağlama mücadelesi şiarı...

Aktif boykotu savunan Bolşevikler, tarihin önümüze koyduğu meseleyi nesnel olarak yorumladılar. 1905 Ekim-Aralık mücadelesi, gerçekten mücadele hattı tercihiyle ilişkin bir mücadele idi. Bu mücadele verilirken, şans da söz konusuydu: Devrimci halk, devrimi monarşist anayasal çizgiden çevirerek, liberal-jandarma temsil kurumları yerine saf devrimci türden temsil kurumlarını -İşçi Sovyetleri Temsilcileri vb. gibi- inşa etme fırsatı verecek şekilde, hâkimiyeti, hemen başta elde etmişti. Ekim-Aralık süreci, özgürlüğün, kitlelerin bağımsız etkinliğinin en üst düzeyde olduğu, monarşist anayasal kurumlardan temizlenmiş bir zemin üzerinde işçi hareketlerinin en yüksek hız ve genişliğe ulaştığı, eski rejimin *hali hazırda* zayıflatıldığı ancak halkın yeni devrimci iktidarının -İşçi, Köylü ve Asker Sovyetleri Temsilcileri vb. gibi-, *henüz* onu tümüyle değiştirmeye de yeterli olmadığı “hükümdarsız” dönemde, halk kalkışmasının yasa ve yasaklarının uygulandığı bir süreçti. Aralık mücadelesi meseleyi farklı bir yöne taşıdı: Eski rejim, halkın saldırısını, onun mevzilerini ele geçirecek püskürttü. Ancak elbette, o esnada, bu kesin zaferi gözden geçirmenin yeterli zemini yoktu. 1905 Aralık kalkışması, 1906 yazındaki, tek tük ve parçalı ayaklanma ve grevlerle sürdü. Witte Duması’nı boykot çağrısı, bu kalkışmaların yoğunlaştırılıp, geliştirilmesi çağrısı idi.

Böylece, Rus Devrimi deneyiminin Bulygin Duması boykotu çözümlenmesinden çıkartılması gereken ilk sonuç, tarihin, nesnel olarak boykot görünümü altında, şu sorunları gündeme getirdiğidir: Acilen bir ilerleme hattı belirleme mücadelesi, Rusya’nın ilk temsilciler meclisinin toplanması çağrısını eski otoritenin mi yeni oluşturulan halk iktidarının mı yapacağı mücadelesi, doğrudan devrimci bir hat ya da (bir süreliğine) monarşist anayasal bir hat mücadelesi...

Bu cümleden olmak üzere, literatürde boykot şiarının basitliği, açıklığı ve “doğrudanlığı” meselesi, düz mü yoksa dolambaçlı bir ilerleme hattı mı sorusu ile birlikte sık sık, hele söz konusu tartışma yaşanırken daima, gündeme gelir. Halkın, eski rejimi doğrudan alaşağı etmesi; olmadı, zayıflatıp altını oymak suretiyle yeni hükümet kurumlarını oluşturması hiç kuşku yok ki, en *doğrudan* ve halkın çıkarına olan yoldur. Ancak aynı zamanda en yüksek düzeyde güç gerektiren yoldur. Karşı konulmaz üstünlükte bir güce sahip olduğunda, cepheden yapılacak bir saldırı ile kazanmak mümkündür. Bu üstünlüğe sahip olunmadığında ise, hiç hareket etmemek ya da yıllankavi ilerlemek, hatta geri çekilmek vs. gibi daha dolaylı yollara başvurmak gerekir. Elbette monarşist anayasal çizgi, hiçbir şekilde bu çizgi aracılığıyla daha dolaylı bir şekilde hazırlanıp geliştirilen devrim fikrinin dışlanması anlamına gelmez. Ancak bu yol daha uzun ve dolambaçlı bir yoldur.

Özellikle 1905 (Ekimi’ne kadarki) Menşevik literatürü, Bolşeviklerin bağınazlığı iddiaları ve tarihin dolambaçlı yollarını da göz önüne almaları gerektiği tembihleri ile doludur. Bu özellikteki Menşevik metinlerinde, bize atların yulaf yediğini ve Volga Nehri’nin Hazar Denizi’ne döküldüğünü söyleyen farklı bir tür muhakeme modeli görürüz. Bu muhakeme modelinde, tartışılmaz gerçekler tekrarlanarak, meselenin tartışmaya açık özü gizlenmektedir. Tarihin dolambaçlı bir yol izlediği ve bir Marksist’in en karmaşık ve garip dolambaçlara dahi hazır olması gerektiği tartışılmaz bir gerçektir. Fakat bu gerçeği yineleyip durmanın, tarih birbiriyle rekabet halindeki güçleri doğrudan ya da dolambaçlı bir yol tercihi ile karşı karşıya bıraktığında, bir Marksist’in ne yapması gerektiği sorusu ile hiçbir ilgisi yoktur. Her şeyin olup bittiği böylesi anlarda ya da dönemlerde meseleyi kaçırıp, tarihin dolambaçlı seyrini ileri sürmek, “susturucudaki adam” gibi davranmak ve atların yulaf yedikleri gerçeğine dalıp gitmektir. Öyle ki, devrimci süreçler, çatışan toplumsal güçlerin çarpıştıkları, ülkenin görece çok uzun bir süre takip edeceği doğrudan ya da dolambaçlı bir yöntemi tercih edip etmeyeceği sorununa karar verilen, görece kısa bir zaman aralığını kapsayan tarihsel süreçlerdir. Dolambaçlı yolları hesaba katma gereği, Marksistler’in kitlelere, tarihin en kritik anlarında doğrudan yolun tercih edilmesi gerektiğini anlatabilecek durumda olmaları, kitlelere doğrudan yolun tercih edilmesi mücadelesi sırasında yardımcı olmaları, mücadele çağrılarını yükseltmeleri vb. gerçeğini zerre kadar ortadan kaldırmaz. Ve, doğrudan yolun yerine dolambaçlı yolun tercih edilmesiyle sonuçlanan kritik tarihsel mücadele sona erdiğinde, yalnızca iflah olmaz cahillerle en kalın kafalı ukalalar, doğrudan yolun tercih edilmesi için sonuna kadar direnenlere istihzayla dudak büklerler. Aynı, Treitsche benzeri polis kafalı Alman resmi tarihçilerininin 1848’de Marx’ın doğrudan devrim çağrısı ve devrim şiarı karşısında dudak bükükleri gibi...

Marksizm'in tarihin dolambaçlı yolu karşısındaki tutumu, uzlaşma karşısındaki tutumu ile aynıdır. Tarihte yaşanan her bir zikzak, yeniyi tümüyle yadsıyabilecek güce artık sahip olmayan eski ile eskiyi tamamen yere çalacak güce sahip olmayan yeni arasındaki bir uzlaşmadır. Marksizm, uzlaşmaların hepsini reddetmez. Marksizm, bunları kullanmak gerekliliğini dikkate alır ancak bu, yaşayan ve işleyen bir tarihsel güç olarak Marksizm'i, uzlaşmalara karşı tüm gücüyle mücadele etmekten zerre alıkoymaz. Çelişki gibi görünen bu durumu anlamamak, Marksizm'in temellerini hiç bilmemektir.

Bir keresinde Engels, Komün'ün (1874)² Blankist mültecilerinin manifestosu üzerine yazdığı bir makalede, uzlaşma karşısındaki Marksist tutumu, sert, net ve özlü bir şekilde vurgulamıştı. Blankistler, manifestolarında, her ne olursa olsun hiçbir uzlaşmayı kabul etmediklerini yazmaktaydılar. Engels, bu manifestoyu gülünç buluyordu. Ona göre mesele, *koşulların bizi mahkum ettiği* (ya da koşulların bizi "*mecbur ettiği*"- Özgün metnin kendisine bakma olanağı olmadan, aklımda kaldığı kadarıyla alıntılanmak zorunda olduğum için okuyucudan af diliyorum) uzlaşmaları reddetme meselesi değildi. Mesele, proletaryanın hakiki devrimci hedeflerini açık seçik bir şekilde gerçekleştirmek ve bunu her hal ve koşulda, her türden zikzaklar ve uzlaşmalarla becerebilmektir.

Kitlelere yönelik bir şiar olarak boykotun basitliğine, doğrudanlığına ve açıklığına ancak bu açıdan bakarak kıymet verebiliriz. Boykot şiarının bu faziletleri, kendinden menkul değildir. Yalnızca şiarın kullanıldığı somut nesnel durumda doğrudan mı, dolambaçlı ilerleme yolunun mu tercih edileceğine ilişkin mücadelenin verileceği koşullarda bir anlam ifade eder. Bulygin Duması döneminde bu şiar doğru ve işçi sınıfı partisinin tek devrim sloganı idi. Bunun nedeni en basit, en dobra, en net şiar olması değil, dönemin tarihsel koşulları işçi sınıfı partisinin önüne, dolambaçlı monarşist anayasa seçeneğine karşı basit ve doğrudan mücadele görevini koymasıydı.

Soru şudur; bu özel tarihsel koşulların günümüzde bulunup bulunmadığına hükmetmemizi sağlayacak ölçütler nelerdir? Somut nesnel koşullarda, basit, dobra ve net bir şiarı yalnızca bir ifade olmaktan çıkarıp, gerçek mücadeleye en uygun şiar haline getiren ayırt edici nitelik nedir? Şimdi bu soruyu ele almalıyız.

II.

(En azından doğrudan ve yakın formuyla) çoktan sona ermiş bir mücadeleye bakıldığında en kolay, dönemin farklı, çelişkili belirti ve emarelerinin genel sonuçlarını değerlendirmektir. Mücadelenin sonu, her şeyi derhal durultur ve her türlü kuşkuyu açıklığa kavuşturur. Ancak şimdi yapılması gereken, tarihsel deneyimin derslerini Üçüncü Duma'ya uygulamak istediğimize göre, durumun

koşullarının mücadele *öncesinde* değerlendirilebilmesine yardımcı olacak bu belirtilerin neler olduğunu tespit etmektir. Yukarıda 1905 boykotunun başarıya ulaşmasını sağlayan koşulların, devrimin kapsamlı, evrensel, güçlü ve hızlı ilerlemesi olduğunu belirtmiştik. Şimdi ilk olarak, devrimin özellikle güçlü ilerleyişinin boykota nasıl dayandığını, ardından ikinci olarak, özellikle güçlü bir ilerlemenin karakteristik ve ayırt edici özelliklerinin neler olduğunu ele almalıyız.

Daha evvel de belirttiğimiz üzere, boykot, belli bir verili kurumsal çerçeve içerisinde kalınarak değil, aksine o kurumsal çerçevenin varlığına karşı verilen bir mücadeledir. Verili kurumlar ise ancak hali hazırda mevcut olandan, eşdeyişle eski rejimden hâsil olurlar. Sonuç olarak, boykot, eski rejimi doğrudan alaşağı etme mücadelesinin ya da en azından, yani taarruz onu alaşağı edecek kadar güçlü olmadığında, söz konusu kurumu oluşturamayacak ya da işletemeyecek kadar zayıflatmanın aracıdır.³ Nihayetinde, boykotun başarılı olabilmesi için, eski rejim karşısında doğrudan bir mücadele, eski rejime bir başkaldırı ve kitlelerin pek çok durumda eski rejimle uyumsuzluğu (bu türden bir uyumsuzluk, bir başkaldırı hazırlığının koşullarındandır) şarttır. Boykot, eski rejimi tanımayı reddetmektir. Elbette lafta kalan bir red değil; gerçek bir red... Gerçek red ifadesini, örgütlerin feryatlarında ya da sloganlarında değil, eski rejimin yasalarına sistematik olarak karşı gelen, sistemli olarak yasadışı olsa da gerçekten işleyen yeni kurumlar oluşturan vb. kararlı halk kitleleri hareketinde bulur. Böylece, boykot ile kapsamlı devrimci kabarma arasındaki bağlantı açıktır: Verili kurumun biçimini değil, varlığını reddeden boykot, mücadelenin en kati aracıdır. Boykot, eski rejime karşı savaş ilanı, doğrudan bir saldırdır. Kapsamlı devrimci kabarma ve eski rejimin sınırlarını zorlayacak kitlesel rahatsızlık oldukça boykotun başarılı olacağına kuşku yoktur.

1905 Güz kabarmasının doğası ve belirtileri meselesine gelirsek, o dönemde yaşanan, sistematik olarak gerçekleştirilerek düşmanı frenleyen, devrimin kesintisiz kitlesel taarruzu idi. Baskı, hareketin şiddetini azaltacak yerde, yayılmasına neden oldu. 9 Ocak'ın peşisıra devasa grev dalgası, Lodz'daki barikatlar ve *Potemkin* ayaklanması geldi. Eski otorite gerçekten zayıfladığı ve dizginler yaşlı ellerinden gerçekten kayıp gittiğinden, basın, sendikalar ve eğitim alanında, eski rejimin belirlediği yasal sınırlar sistematik olarak, ancak asla yalnızca “devrimciler” tarafından değil, sokaktaki adam tarafından da aşıldı. Kabarmanın gücünü ifade eden en çarpıcı ve kesin gösterge (devrimci örgütlerin bakış açısıyla), devrimcilerin sloganlarının olayların gidişatının *gerisinde kılması*ydı. 9 Ocak ve bunu izleyen kitlesel grevler ile *Potemkin* hep, devrimcilerin doğrudan taleplerinin ilerisinde gelişmelerdi. 1906'da devrimcilerin, kitleden pasifçe, sessizlikle ya da mücadeleden feragat ederek yerine getirmesini bekleyebilecekleri hiçbir talepleri olamazdı. Bu koşullar altında boykot, elektrik yüklü ortamın doğal bir *bileşeni*ydi. Bu şiar, o süreç için

yeni bir şey “bulmuş” değildi. Yalnızca, hızla doğrudan taarruza doğru ilerlemekte olan kabarmayı doğru ve tam bir şekilde formüle etti. Öte yandan, “buluş yapanlar”, bizim şu, Çar’ın bir manifesto biçiminde duyurduğu boş vaatlere ya da 6 Ağustos yasasına kanıp, vaat edilen anayasal monarşi değişikliğine gerçekten inanarak devrimci kabarmaya uzak duran Menşevikler’di. Menşevikler (ve Parvus), o esnada taktiklerini yükselen, güçlü ve hızlı devrimci kabarış gerçeğine değil de, Çar’ın, anayasal monarşi değişimi sözüne dayandırdılar! Sonuçta bu taktiklerin gülünç ve rezil bir oportünizm olduğunun ortaya çıkması şaşkıncı değildir. Şimdilerde, boykota ilişkin her türlü Menşevik söylemde, Bulygin Duması boykotu çözümlemesinden, yani devrimin en büyük boykot deneyiminden, vazgeçilmiş olması da şaşkıncı değildir. Ancak Menşevikler’in bu hatalarını, belki de devrimci taktiklerinin bu en büyük yanlışını görmek yeterli değildir. Şu açıkça görülmelidir ki, bu yanlışın nedeni, devrimci kabarmayı gerçeklik, anayasal monarşi yönündeki değişimi ise yetkisiz bir bekçinin vaadi haline getiren durumun *nesnel* olarak anlaşılabilmesidir. Menşevikler, meseleye öznel devrimci ruhtan yoksun olarak yaklaştıkları için değil, bu sözde devrimci fikirlerinin nesnel devrimci duruma kâfi gelmemesi nedeniyle yanlış yaptılar. Menşevikler’in hatalarına ilişkin bu nedenleri birbirine karıştırmak işten bile değildir. Ancak bir Marksist’in bu nedenleri birbirine karıştırmaya müsaade edilemez.

III.

Boykot ile Rus Devrimi’nin belli bir döneminin karakteristik tarihsel koşulları arasındaki bağlantı, bir başka açıdan daha değerlendirilmelidir. 1905 Güzü ile 1906 Baharı’ndaki Sosyal-Demokrat boykot kampanyasının siyasal içeriği ne idi? Elbette kampanyanın içeriği, boykot sözcüğünü tekrar edip durmak ya da insanları seçimlere katılmamaya çağırmaktan ibaret değildi. Keza, kampanyanın içeriği, otokrasinin önerdiği dolaylı ve dolambaçlı yolları görmezden gelecek şekilde, doğrudan saldırı talebi ile de sınırlanmamıştır. Ayrıca, hatta yanı sıra değil, tam da boykot kampanyasının merkezinde, *anayasal gözboyamalara karşı mücadele* yer almıştır. Esasen bu mücadele, boykotun yaşayan ruhuydu. Boykotçuların söylevlerini ve ajitasyonlarının genelini anımsayın, temel kararlarına bakın; bunun ne kadar doğru olduğunu göreceksiniz.

Menşevikler, hiçbir zaman boykotun bu niteliğini anlayabilecek durumda olmadılar. Daima, henüz olgunlaşmamış anayasallık sürecinde anayasal gözboyamalarla mücadele etmenin saçma, anlamsız ve “anarşizm” olduğuna inandılar. Menşevikler’in bu bakış açısı, Stockholm Kongresi’nde de güçlü bir şekilde vurgulandı. Anımsıyorum, özellikle de Plekhanov’un konuşmasında... Menşevik yazına değinmeye gerek bile yok.

İlk bakışta, Menşevikler'in bu mesele hakkındaki tutumları, gerçekten de, kibirle arkadaşlarına atların yulaf yediklerini öğretmeye çalışan adamın tutumu kadar dik kafalı görülmektedir. Olgunluğa erişmemiş anayasal dönemde anayasal gözboyamalara karşı savaş ilan etmek! Bu anarşizm ya da laf kalabalığı değil de nedir?

Bu türden basit ve akla yatan iddialarla yapılan aldatıcı imalarla sorunun karikatürleştirilmesi, Rus Devrimi'nin bu çok özel döneminin sükûtle geçirilmesi, *Bulygin Duması boykotunun* unutulması ve devrimimizin ilerleyişinde sağlanan somut adımların devrimimizin bütününe geçmişte ve gelecekte anayasallığa vücut veren daha genel bir tasarımı ile ters yüz edilmesi gerçeğine dayanmaktadır. Bu, diyalektik materyalist yöntemin, bu yöntem hakkında en üstün belagatle konuşan Plekhanov gibi insanlar tarafından ihlal edilmesinin bir örneğidir.

Evet, bir bütün olarak bizim burjuva devrimimiz de, diğer burjuva devrimlerinin hepsi gibi, uzun vadede anayasal bir düzen kurma sürecidir ve bundan fazlası da değildir. Bu bir gerçek... Bu, sözde sosyalist, şu ya da bu burjuva demokratik program, kuram, taktik vb.'nin ifşa edilebilmesi için yararlı bir gerçektir. Ancak bu gerçekten, burjuva devrimi çağında işçi sınıfı partisinin ülkeye *ne tür* bir anayasa için önderlik etmesi gerektiği sorusuna yanıt verirken yararlanabilir misiniz? Ya da devrimin belirli dönemlerinde işçi sınıfı partisinin belirli (ve kesinlikle cumhuriyetçi) bir anayasa için *nasıl tam olarak* mücadele edebileceği sorusuna..? Hayır yararlanamazsınız. Axelrod ve Plekhanov'un bu en gözde gerçeği, sizi atların yulaf yiyebileceği kanaatinin uygun bir hayvan bulup üstüne binmenizi sağlayabileceğinden daha fazla aydınlatamaz.

1905'te ve 1906 başlarında Bolşevikler, dönemin şiarının anayasal göz boyamalara karşı mücadele olması gerektiğini söylediler. Zira somut nesnel koşullar, mücadele veren güçleri, yakın gelecekte doğrudan devrimci mücadelenin düz yolu ile tam demokrasi temelinde doğrudan devrimin yarattığı temsil kurumlarının mı, yoksa monarşist anayasal ve "Duma" türü kurumların bekçi-"anayasası"nın (tırnak içerisinde!) dolambaçlı ve zikzaklı yolunun mu zafer kazanacağını tam da bu dönemde karar vermek zorunda bıraktı.

Somut nesnel koşullar gerçekten bu sorunu gündeme getirmiş miydi, yoksa Bolşevikler, kuramsal yaramazlıkları nedeniyle "uydurdular" mı? Bu soru, Rus devrimi tarihi tarafından yanıtlanmıştır.

1905 Ekim mücadelesi esasen, devrimin monarşist-anayasal çizgiye kaymasının önlenmesi mücadelesi idi. Ekim-Aralık süreci ise, Dubasov ve Stolypin'in sözde-

anayasacılığı karşısında, halkın iradesini tam anlamıyla yansıtan proleter, gerçekten demokratik, kapsamlı, cesur ve özgür bir anayasanın gerçekleştirilme olanağının görüldüğü bir süreçti. Gerçekten demokratik bir anayasa için verilen devrimci mücadele, halkın önüne bir yem olarak sunulan bekçi-monarşist anayasa karşısında en azimli kavgayı gerekli kılıyordu. Boykotun Sosyal-Demokrat karşıtlarının anlayamadıkları basit gerçek işte buydu.

Rus devriminin gelişiminin iki safhası, şimdi tüm açıklığıyla gözlerimizin önünde duruyor: Yükselme (1905) ve gerileme (1906-07) safhaları. Halkın, nüfusun her sınıfından özgür ve kapsamlı örgütlerin etkinliklerinin en üst düzeyde geliştiği safha, en üst düzeyde basın özgürlüğü ve eski otoritenin, kurumlarının ve buyruklarının halk tarafından ka'ale alınmadığı ve tüm bunların bürokratik bir anayasa ya da formal kural ya da düzenlemeler olmaksızın gerçekleştiği safha... Bu aşamadan sonra, tertiplenmiş, tecviz edilmiş ve Dubasovlar'la Stolypinler'in güvence verdiği (Tanrı bizi affetsin!) "anayasa" himayesinde, en az düzeyde gelişim ve halk etkinliğinde, örgütlenmede, basın özgürlüğünde vs. ciddi ve süregiden düşüş safhası...

Şimdi, geride kalan her şey bu kadar açık ve net iken, proletaryanın, olayların anayasal monarşist çizgiye sapmasını engelleyecek devrimci mücadelesinin ve anayasal gözboyamalara karşı savaşımın meşruluğunu ve gerekliliğini yadsımaya yeltenecek bir ukalayı zor bulursunuz.

Şimdi, 1905 ile 1907 Güzü arasındaki Rus devriminin akışını şu iki döneme ayırmayan, tarihçi sıfatına lâyük makul bir tarihçiyi zor bulursunuz: (Eğer şu ifadeyi kullanmama müsaade varsa) Yükselişin "anti-anayasa" dönemi ile "anayasal" düşüş dönemi; bekçi (monarşist) anayasası olmaksızın halkın özgürlük zaferi ve kazanımı dönemi ile monarşist "anayasa" aracılığıyla halkın özgürlüğünün baskılanması ve engellenmesi dönemi...

Şimdi, anayasal gözboyamalar dönemi, Birinci ve İkinci Duma dönemleri bizim için çok açıktır ve devrimci sosyal demokratların *o dönemde* anayasal göz boyamalara karşı sürdürdükleri mücadelenin önemini kavramak o kadar da zor değildir. Ancak 1905 ile 1906 başları arasındaki *o dönemde*, ne burjuva saflarındaki liberaller ne de proletarya saflarındaki Menşevikler bunu anlayabildiler.

Nihayet, Birinci ve İkinci Dumalar dönemi, her anlamda ve her açıdan anayasal gözboyama dönemi idi. Kutsal "Duma'nın onayı olmaksızın hiçbir yasa yürürlük kazanamaz" taahhüdü bu dönemde asla ihlal edilmedi. Böylece, anayasa, Rus Kadetleri'nin sahte kalplerini ısıtmayı sürdürerek, yalnızca kâğıt üzerinde kaldı.

Dubasov ve Stolypin bu dönemde, Rus anayasasını pratik bir sınamaya tabi tutarak, eski otokrasiye uygun ve donanımlı hale gelmesi çabasıyla deneyip ve tasdik ettiler. Dubasov ve Stolypin, dönemin en güçlü adamlarıydılar ve “illüzyonu” gerçek yapabilmek için sıkı çalıştılar. İllüzyonun illüzyon olduğu kanıtlandı. Tarih, devrimci sosyal demokratların şiarlarının doğruluğunu kesin olarak gösterdi. Ancak “anayasa”nın yürürlüğe girmesini sağlamaya çalışanlar yalnızca Dubasovlar’la Stolypinler’den ibaret değildi. Anayasayı göklere çıkartan ve (İlk Duma’daki Bay Rodichev’e benzer) dalkavuklar gibi monarkın suçsuz olduğunu kanıtlamaya çabalayıp, pogromlar nedeniyle onu sorumlu tutmanın küstahlık olduğunu söyleyenler yalnızca aşağılık Kadetler değildi. Hayır. Bu dönemde, geniş halk kitleleri de hiç kuşku yok ki, sosyal demokratların bütün uyarılarına rağmen, az ya da çok “anayasa”ya, Duma’ya inanmayı sürdürdüler.

Rus devriminin anayasal illüzyon dönemi, denilebilir ki, ulus olarak burjuva fetişlere gönül kaptırılan bir dönemdi. Aynı Batı Avrupa uluslarının gönüllerini zaman zaman milliyetçilik, anti-semitizm, şovenizm vb. gibi burjuva fetişlere kaptırdıkları gibi... Sosyal demokratların itibarı, yalnızca onların kendilerini burjuva hilelerine kaptırmamış; anayasal gözboyama çağında anayasal gözboyamalara karşı mücadele sancağını yalnızca onların taşıdığı olmalarıdır.

Şimdi şu soru ortaya çıkıyor: Öyleyse neden boykot, anayasal gözboyamalara karşı verilen mücadelenin özgün bir aracıydı.

Boykotun, ilk bakışta Marksistler’i gayri ihtiyari duraksatan bir yanı vardır. Seçimlerin boykotu, parlamentarizmin reddi anlamına gelir, ki bu, edilgen bir reddiye, kaçınma ya da çekinme gibi durmaktadır. 1905 Güzü’nde öfkeyle ama başarısız bir şekilde esip gürlendiğinde Parvus, aktif boykotun da kötü bir şey olduğunu çünkü *hâlâ boykot* olduğunu söylerken böyle düşünüyordu. Keza bugüne kadar devrimden hiçbir şey öğrenememiş olan ve daha da fazla liberalleşen Martov da böyle düşünüyor. Martov, *Tovarishch*’te yayımlanan son makalesinde sorunu en azından devrimci bir sosyal demokrata yakışır şekilde ele alamayacağını göstermiştir.

Ancak bir Marksist açısından, boykotun bu, deyim yerindeyse, en karşı çıkılabilir özelliği, bu tür bir mücadele yöntemini ortaya çıkaran dönemin özel nitelikleri ile tam olarak açıklanmıştır. Birinci monarşist Duma, Bulygin Duması, halkı devrimden uzaklaştırmak için tertiplenen bir aldatmaca idi. Aldatmaca, anayasa kılığına bürünmüş bir kukla idi. Herkes, bu kandırmacaya inanmak üzere ayartıldı. Kimileri bencil sınıf çıkarları aracılığıyla, kimileri cehalet aracılığıyla Bulygin Duması sonra da Witte Duması zokasını yutmaya yönlendirildiler. Herkes çok hevesliydi, herkes buna içtenlikle inandı. Seçimlere katılmak sıradan,

kişinin olağan yurttaşlık ödevlerinden birinin basitçe yerine getirilmesi değildi. Monarşist anayasanın kutsal küşadıydı. Doğrudan devrimci çizgiden, monarşist-anayasal çizgiye yapılan dönüşü.

O dönemde sosyal demokratlar, protesto ve uyarı bayrağını büyük bir gayret ve gösterişle dalgalandırmak zorundaydılar. Ve bu, yer almayı reddetmek, oy vermektan kaçınarak halkı da engellemeye çalışmak, eski rejimin kurumlarının çizdiği çerçeve içerisinde çalışmaktansa, bu rejime doğrudan saldırı çağrısı yapmak anlamına geliyordu. Burjuva-bekçi fetişi olan “anayasa”ya ilişkin ulusu saran heyecan, proletarya partisi olarak sosyal demokratların bu fetiş karşısındaki protestolarını gösteren ve onu teşhir eden eşit düzeyde ulusal çaplı gösteriler yapmasını, bu fetişin içinde saklandığı kurumların oluşturulmasına büyük bir kuvvetle karşı koymak üzere mücadele etmesini gerektirdi.

Yalnızca anında başarı kazanan Bulygin Duması boykotunun değil, *görünüşte* tam bir yenilgi olan Witte Duması boykotunun tarihsel gerekçeleri ortadadır. Bunun neden yalnızca *görünüşte* bir yenilgi olduğunu, neden sosyal demokratların anayasal monarşist sapmaya karşı *sonuna kadar* mücadeleyi sürdürmeleri gerektiğini ancak şimdi görebiliyoruz. Bu sapmanın, *aslında çıkmaz sokağa* sapmak anlamına geldiği görülmüştür. Monarşist anayasanın gözboyamalarının, ilgiliyi, bu “anayasa”nın eski rejim tarafından değiştirilmesi hazırlıklarından uzaklaştırmak üzere, yalnızca bir görüntü ya da tabela, bir süs olduğu anlaşılmıştır.

Sosyal demokratların “anayasa” araçları ile özgürlüğün baskılanması karşısındaki itirazlarını sonuna kadar sürdürmeleri gerektiğini söyledik. “Sonuna kadar” derken neyi kastediyoruz? Sosyal demokratların kendilerine karşı mücadele verdiği kurumların, sosyal demokratlara rağmen husule gelmelerine kadar, kaçınılmaz olarak bir süreliğine devrimin sarkması anlamına gelen, Rus devriminin monarşist anayasal sapması, sosyal demokratlara rağmen tam olarak gerçekleşene kadar demek istiyoruz. Anayasal gözboyama dönemi, uzlaşma teşebbüsüydü. Buna karşı mücadele ettik ve son gücümüze kadar mücadele etmeliydik. İkinci Duma’ya gitmeli, tüm muhalefetimize ve çabalarımıza rağmen koşulların bizi zorladığı uzlaşma ile, mücadelemizi sona erdirme pahasına hesaplaşmalıydık. Ne kadar uzun süreliğine hesaplaşacağımız, elbette başka bir meseledir.

Tüm bunlardan *Üçüncü* Duma boykotu ile ilgili olarak çıkartılması gereken sonuçlar nelerdir? Anayasal gözboyama döneminin başında gerekli olan boykot, belki de, bu dönemin sonunda da gerekli midir? Analojik sosyoloji yatağında bu “parlak bir fikir” olabilirdi ancak gayri ciddi bir çıkarımdır. Boykot bugün, Rus

devriminin başlangıcındakiyle *aynı* anlama *gelemez*. Bugün ne insanları anayasal göz boyamalara karşı uyarabiliriz ne de devrimin anayasal-monarşik çıkmaza sapmasını engellemek için savaşıabiliriz. Boykot, eski yaşamsal kıvılcıma sahip değildir. Eğer bir boykot olacaksa, her halükarda *farklı* bir anlamı olacak, her halükarda *farklı* bir siyasal içeriğe sahip olacaktır.

Üstelik, boykotun tarihsel hususiyetlerine ilişkin analizimiz, Üçüncü Duma boykotuna karşı bir mülahaza sunar. Anayasal sapmanın başlangıcı olan dönemde, tüm ulusun dikkati kaçınılmaz olarak Duma'ya odaklanmıştı. Boykot vasıtasıyla, çıkmaz sokağa yönelen dikkat odağı ile, cehalete, aydınlanmamaya, zayıflığa ve bencil karşıdevrimci faaliyetlere bağlı olarak delicesine bağlanma ile mücadele ettik ve etmek zorundaydık. Bugün genel olarak Duma'nın ya da özelde Üçüncü Duma'nın varlığının reddedilmesine ilişkin değil ulusal çaplı, geniş çaplı bile bir heyecan bile bulunmuyor. Burada boykota gerek yoktur.

IV. ⁴

Böylece, boykotun uygulanabilirliğinin koşulları, hiç kuşku yok ki, hâlihazırda mevcut nesnel durumda aranmalıdır. Böyle bakıldığında, 1907 Güzü'nü 1905'le karşılaştırarak *bugün* bir boykot çağrısı için hiçbir zemin bulunmadığı sonucundan başka bir yere ulaşamayız. Doğrudan devrimci çizgi ile anayasal monarşist “zikzak” arasındaki ilişki açısından da, kitlesel yükselme açısından da, anayasal gözboyamalara karşı mücadele gibi özel amaçlar açısından da, mevcut koşullar, iki yıl öncekinden keskin bir şekilde farklıdır.

O dönemde, tarihte yaşanacak monarşist-anayasal sapma, bir polis vaadinden başka bir şey değildi. Oysa şimdi gerçektir. Bu gerçekten söz etmemek, hakikatten tuhaf bir biçimde korkmak anlamına gelir. Ve bu gerçekten bahsedilmesinden, Rus devriminin sona erdiği sonucunu çıkarmak yanılıdır. Hayır, böyle bir sonuç çıkarmak için hiçbir zemin yoktur. Bir Marksist, nesnel koşullar öyle gerektirdiğinde, doğrudan devrimci ilerleme çizgisi için savaşmak zorundadır. Ancak tekrar ediyoruz ki bu, aslında çoktan açık seçik bir şekil kazanmış olan zikzakları hesaba katmayacağız anlamına gelmez. Bu anlamda Rus devriminin seyri, hayli belli olmuştur. Devrimin hemen başında kısa ancak olağanüstü geniş ve şaşkıncu derecede hızlı bir yükselme çizgisi görüyoruz. Bunu Aralık 1905 kalkışması ile başlayan aşırı yavaş ancak sürekli düşüş halinde bir çizgi izlemektedir. Önce kitlelerin doğrudan devrimci mücadele dönemi, ardından monarşist-anayasal sapma dönemi gelmektedir.

Bu, bu sonucusunun son sapma olacağı anlamına mı gelir? Devrimin sona erdiği ve “anayasal” dönemin yerleştiği..? Yeni bir yükseliş beklentisine girmek ya da onu *hazırlamaya* çalışmak için geçerli bir neden olmadığı..? Programımızın cumhuriyetçi karakterinin yırtılıp atılması gerektiği..?

Asla! Ancak Kadetlerimiz gibi, köleliğe ve dalkavukluğa hazır, âdi liberaller böyle bir sonuç çıkarırlar. Hayır, bu yalnızca, her açıdan, programımızın *tümüne* sahip çıkıp, devrimci görüşlerimizin *hepsini* koruyarak, doğrudan taleplerimizi, mevcut nesnel durumla aynı hizaya getirmemiz gerektiği anlamına gelir. Devrimin kaçınılmazlığını ilan etmeyi, kışkırtıcı yayımlarımızı her gün sistematik ve düzenli olarak çıkarmayı, bu amaçla, devrimimizin en iyi çağının devrimci geleneklerini muhafaza etmeyi, onları işleyip, liberal asalaklardan temizlemeyi sürdüreceğiz. Mamafih, can sıkıcı monarşist anayasal sapma üzerindeki günlük yavan işlerimizi yapmayı da reddetmeyeceğiz. Hepsi bu! Yeni, kapsamlı bir yükselme için çalışmalıyız. Ancak boykot çağrısı ile körü körüne toslayıp durma zeminimiz bulunmuyor.

Söylediğimiz gibi, bugün Rusya’da herhangi bir anlam ifade edebilecek tek boykot, *aktif* boykottur. Bu, pasifçe seçimlerde yer almamayı değil, doğrudan devrimci saldırı hedefiyle seçimlerin tamamen görmezden gelinmesini gerektirir. Bu anlamıyla boykot, kaçınılmaz olarak en diri ve kararlı saldırı çağrısına karşılık gelir. Böylesine geniş ve genel bir yükselme durumu, öyle bir yükselme ki, o olmaksızın boykot çağrısının anlamsızlaşacağı, hâlihazırda mevcut mudur? Elbette değildir.

Genel olarak ifade etmek gerekirse, yapılacak “çağrılar” söz konusu olduğunda, günümüzdeki nesnel koşullar ile 1905 Güzü’ndeki koşullar arasındaki farklılık en çarpıcı olanıdır. Daha evvel de belirttiğimiz üzere, o dönemde, geriye doğru bir yıl boyunca hiçbir çağrı yoktur ki, kitleler karşılık vermemiş olsun. Kitle saldırısının şiddeti, örgütlerin çağrılarının önüne geçmiştir. Şu anda ise, *çağrıların hepsinin, kitleler tarafından sistematik olarak yamutsuz bırakıldığı* bir sessizlik dönemindeyiz. Witte Duması’nı yıkalım çağrısında (1906’nın başlarında), Birinci Duma’nın feshinden sonra yapılan çağrıda (1906 Yazı’nda), İkinci Duma’nın feshine ve 3 Haziran 1907 darbesine karşı mücadele çağrısında yaşanan buydu. Bu son olaylar hakkında, Merkez Komitemiz’in broşürlerine⁵ bakın. Orada yerel koşullar altında mümkün olan her türlü (gösteriler, grevler ve mutlakiyetçiliğin silahlı güçlerine karşı açık mücadele gibi) doğrudan mücadele çağrısı yapıldığını göreceksiniz. Bu şifahi bir çağrıydı. Kiev’de ve Karadeniz donanmasında 1907 Haziranı’ndaki başkaldırı ise eylem yoluyla yapılan çağrıydı. Bunların hiç biri kitlesel ilgi uyandırmadı. Eğer devrime karşı gerici saldırıların en çarpıcı ve doğrudan göstergeleri -iki Duma’nın feshi ve darbe-, bir ayaklanmayı harekete geçiremiyorsa, boykot ilanı şeklinde aynı çağrıyı doğrudan tekrar edip durmanın ne gibi bir anlamı olabilir? Nesnel durum, “ilân”ın yalnızca kuru gürültü olmak tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu gösterecek kadar açık değil mi? Mücadele istim üstündeyken, yayılıp büyüyor, her yanda çoğalırken böyle bir “ilân” meşru ve gereklidir; o zaman devrimci proletaryanın ödevi böyle bir savaş çılgınlığını yükseltmektir. Ancak böyle bir

mücadeleyi icat etmek ya da yalnızca savaş çığlığı ile başlatmak imkansızdır. Bütün mücadele çağrılarının boş olduğu ortaya çıktığında -ki pek çok durumda doğrudan bizim tarafımızdan sınıanmıştır-, kavga çağrılarını mümkün kılan koşullar ortaya çıkana kadar, bir şiarın “yükseltilmesi” için ciddi bir zemin arayışına girmemiz olağandır.

Sosyal-Demokrat proletarya, boykot şiarının doğru olduğuna ikna edilmek isteniyorsa, kimse kendini zamanında büyük ve şanlı devrimci rol oynamış laf kalabalığına kaptırmamalıdır. Nesnel koşullar, böyle bir şiarın uygulanabilirliği için değerlendirilmeli ve bunu başlatmanın kapsamlı, evrensel, güçlü ve hızlı devrimci yükselişini gerçekleştirecek koşulların varlığını dolaylı olarak varsaymak anlamına geldiğinin farkında olunmalıdır. Ancak şu anda içinde bulunduğumuz gibi dönemlerde yani devrimin geçici sessizlik dönemlerinde, bu koşullar hiçbir şekilde dolaylı olarak varsayılamaz. Bu koşullar doğrudan ve belirgin bir şekilde tespit edilip, hem kişinin kendisi için hem de işçi sınıfının tamamı için açık olmalıdır. Aksi halde, ya doğru anlamlarını bilmeden büyük laflar etme ya da açıkça konuşmaktan ve bir şeyi adıyla anmaktan kaçınma riski ile karşı karşıya kalınır.

V.

Boykot, Rus devriminin olaylar ve kahramanlıklarla en dolu döneminin en güzel devrimci geleneklerinden biridir. Genel olarak bu gelenekleri dikkatle korumanın, onları geliştirmenin ve onları liberal (ve oportünist) asalaklardan temizlemenin görevlerimizden biri olduğunu yukarıda belirtmiştik. Bunun ne anlama geldiğini doğru bir biçimde tanımlamak ve kolayca doğabilecek olan yanlış yorumlardan ve yanlış anlamalardan kaçınmak için, bu görevin tahlili üzerinde biraz durmalıyız.

Marksizm, nesnel durumların ve evrimin nesnel seyrinin tahlilindeki tam bir bilimsel ölçülülük ile yığınların -ve kuşkusuz ayrıca bireylerin, grupların, örgütlerin ve şu ya da bu sınıfla ilişki kurmayı keşfeden ve bunu başaran partilerin- devrimci enerjilerinin, devrimci yaratıcı dehâlarının ve devrimci inisiyatiflerinin öneminin en kesin bir biçimde tanınmasını harikulade bir biçimde birleştirmesi ile, tüm öteki sosyalist teorilerden ayrılır, insanlığın gelişmesindeki devrimci dönemlerin yüce bir değerlendirmesi, Marx'ın tarih üzerine tüm görüşlerinin mantıkî bir sonucudur. Barışçı gelişme denemeleri sırasında yavaş yavaş biriken sayısız çelişkiler böyle dönemlerde çözülür. Farklı sınıfların, toplumsal yaşam biçimlerini belirlemedeki doğrudan rolleri, böyle dönemlerde en güçlü bir biçimde ortaya çıkar ve yeni üretim ilişkileri temeli üzerinde uzun bir süre devam eden siyasal “üstyapı”nın temelleri böyle dönemlerde atılır. Ve liberal burjuvazinin teorisyenlerinden farklı olarak, Marx, bu dönemlere “normal” yoldan sapmalar, “toplumsal hastalığın” belirtileri,

aşırılıkların ve yanılığın acınacak sonuçları gözü ile bakmamış, insan toplumlarının tarihindeki en canlı, en önemli, dirimsel ve belirleyici anlar olarak bakmıştır. Marx ve Engels'in kendilerinin faaliyetlerinde 1848-49'un yığınsal devrimci savaşımına katıldıkları dönem, merkezî bir nokta olarak öne çıkar. Farklı ülkelerdeki işçi hareketinin ve demokrasinin gelecekteki biçimini belirlerken, bu, onların hareket noktası olmuştur. Farklı sınıfların esas niteliğini ve eğilimlerini en çarpıcı ve en saf biçimde belirlemek üzere, her zaman bu noktaya dönmüşlerdir. Daha sonraki, daha küçük siyasal oluşumları ve örgütleri, siyasal amaçları ve siyasal çatışmaları her zaman, o zamanın devrimci dönemi açısından değerlendirmişlerdir. Liberalizmin ideolojik önderlerinin, Sombart gibi adamların, Maoc'un faaliyetlerindeki ve yazılarındaki bu özelliklerin bütün kalpleri ile nefret etmelerine ve bunu "bir sürgünün kinine" yormalanna şaşmamak gerek. Marx ve Engels'in devrimci görüşünün ayrılmaz bir parçasını kişisel kine ve sürgün yaşamının kişisel zorluklarına yormak, gerçekten de polisin eli altında bulunan burjuva üniversite bilim böceklerinin tipik bir özelliğidir!

Mektuplarından birinde, sanırım Kugelmann'a yazdığında, Marx, söz arasında, tartışmakta olduğumuz sorun açısından özellikle ilginç olan, çok tipik bir söz ediyor. Almanya'daki irticanın 1848 devrimci döneminin anısını ve geleneklerini, halkın kafasından silmeyi hemen hemen başardığını söylüyor.⁶ Burada belli bir ülkenin devrimci gelenekleriyle ilgili olarak, gerici amaçlarla proletarya partisinin amaçlarının çarpıcı bir karşılaştırmasını görüyoruz. Gericiliğin amacı bu gelenekleri silmek, devrimi "ilkel delilik" -Struve'nin Almanca *das tolle Jahr* sözlerinin çevirisi ("Çılgın yıl"- polis kafalı Alman burjuva tarihçilerinin ve daha da geniş bir biçimde Alman tarih yazarlarının 1848 yılı için kullandıkları terim)- olarak sunmaktadır. Gericiliğin amacı, devrimci dönemin öylesine bir bolluk ve çeşitlilikte yarattığı savaşım biçimlerini, örgüt biçimlerini, fikir ve sloganları halka unutturmaktır. Tıpkı İngiliz cehaletinin o kalın kafalı övgücülerinin, Webb'lerin, Çartizm'i, İngiliz işçi hareketinin devrimci dönemini, salt çocukluk, "gençlik çılgınlıkları", ciddi bir ilgiye değmeyen bir saflık örneği, rastlansal ve anormal bir sapma olarak sunmaya çalışmaları gibi, Alman burjuva tarihçileri de, Almanya'daki 1848 yılını böyle ele alırlar. Hâlâ esinlediği kinle, bugüne dek, insanlık üzerindeki etkisinin canlılığını ve gücünü sergileyen Büyük Fransız Devrimi'ne karşı gericilerin takındığı tutum da böyledir. Ve aynı biçimde bizim karşı-devrim kahramanları, özellikle Struve, Milyukov, Kiesewetter gibi dünün "demokratları" ve *tutti quanti*, Rus devriminin devrimci geleneklerine kaba küfürlerle kara çalmak için birbirleriyle yarışmaktalar. Proletaryanın doğrudan yığın savaşımının, eski rejimin liberal uşaklarını böyle esrimelere sürükleyen o özgürlük parçasını kazanalı ancak iki yıl olmasına karşın, bizim yayım literatürümüzde daha şimdiden, kendine liberal (!) adını veren geniş bir eğilim doğmuştur. Bu eğilim Kadet basın tarafından beslenmektedir ve bütünüyle, devrimimizi, devrimci savaşım yöntemlerimizi, devrimci

sloganlarımızı ve devrimci geleneklerimizi, aşağılık, ilkel, saf, basit, çılgınca, vb... hatta canice olarak tanımlamaya hasredilmiştir... Milyukov'dan Kamişanski'ye *il n'y a qu'un pas!* (sadece bir adım var). Öte yandan halkı önce İşçi ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri'nden Dubasov-Stolipin Duması'na sürükleyen ve şimdi de Oktobrist Duma'ya sürüklemekte olan gericiliğin başarıları, Rus liberalizminin kahramanları tarafından "Rusya'daki *anayasal* bilincin büyüme süreci" olarak tanımlanmaktadır.

Devrimimizi en dikkatli ve etraflı bir biçimde incelemek, yığınlara onun savaşım biçimlerini, örgüt biçimlerini vb. tanıtmak, halk arasında devrimci gelenekleri güçlendirmek, biraz önemli ve sürekli olan iyileştirmelerin yalnızca ve tamamen devrimci savaşım aracılığıyla başarabileceğine yığınları inandırmak ve toplumsal ortamı "anayasal" kölelik, ihanet ve Molşalinizm mikrobu ile kirleten o kendini beğenmiş liberallerin kesin alçaklığını sistemli olarak sergilemek, kuşkusuz Rus Sosyal-Demokratları'nın görevidir. Özgürlük savaşımının tarihinde, Ekim grevinin ya da Aralık ayaklanmasının bir tek günü, Duma'da, monarkın suçsuzluğu ve anayasal monarşi konusunda aylar boyu atılan dalkavukça Kadet nutuklardan yüz kez daha önemliydi. Halkın, o heyecanlı, olaylı ve çok önemli günleri, Stolypin'in ve onun eli altındaki jandarma sansür memurlarının sevimli rızası ile, liberal parti ve parti-dışı "demokratik" (Öf! Öf!) basınımız tarafından dünyaya böylesine bir yurtseverlikle açıklanan "anayasal" boğulma ve Balalaikin-Molşalin⁷ refahı aylarından çok daha etraflı ve daha ayrıntılı bir biçimde bilmesini sağlamalıyız; çünkü bunu biz yapmazsak, başka kimse yapmayacaktır.

Hiç kuşku yok ki, çoğu durumlarda, boykota olan sempati, tamı tamına, devrimcilerin, devrimci geçmişin en güzel döneminin geleneğini beslemek, bugünkü kasvetli günlük çalışmanın neşesiz bataklığını, cesur, açık ve kararlı bir savaşım kıvılcımıyla aydınlatmak için harcadıkları o övülmeye değer çabalarla yaratılmıştır. Ama, tam da, devrimci geleneklere gösterilen bu ilgiye değer verdiğimiz içindir ki, belli bir tarihsel dönemin şiarlarından biri kullanılarak o dönemin esas koşullarının yeniden yaratılabileceği görüşüne, şiddetle karşı çıkmalıyız. Devrimin geleneklerini korumak, onları, sürekli propaganda ve ajitasyon için ve eski rejime karşı doğrudan ve saldırgan bir mücadelenin koşullarını yığınlara tanıtmak için kullanmayı bilmekle, bir şiarı, onu doğuran ve onun başarısını sağlayan koşulların toplamından ayırarak yinelemek ve esas olarak farklı koşullara uygulamak tamamen farklı şeylerdir.

Devrimci geleneklere çok değer veren ve onlara karşı döneğe ya da darkafalı bir tutum takınılmasını acımasızca yeren Marx'ın kendisi de, aynı zamanda, devrimcilerin düşünebilmelerini, eski mücadele yöntemlerinin kullanılamayacağı koşulları çözümleyebilmelerini ve yalnızca bazı sloganları yinelememelerini

istemmişti. Fransa’da 1792’nin “ulusal” gelenekleri belki de her zaman, bazı devrimci savaşım yöntemlerinin bir modeli olarak kalacaktır; ama bu, Marx’ın 1870’te, ünlü Enternasyonal Söylevi’nde Fransız proletaryasını, bu geleneklerin farklı bir dönemin koşullarına uygulama yanlışlığına karşı uyarmasına engel olmamıştır.⁸

Bu, Rusya için de geçerlidir. Boykotun uygulanma koşullarını incelemeliyiz; boykotun, tamamen meşru ve devrimin yükseldiği anlarda bazan temel yöntem olduğunu (boş yere Marx’ın adını anan çok bilmişler ne derlerse desinler) yığınların kafalarına yerleştirmeliyiz. Ama devrimin gerçekte yükselmekte olup olmadığı -ve bu, bir boykotun ilanı için temel koşuldur- bağımsız olarak konulması ve gerçeklerin ciddî bir çözümlemesine dayanılarak kararlaştırılması gereken bir sorudur. Gücümüz dâhilinde olduğu ölçüde böyle bir yükselişin yolunu hazırlamak ve uygun anda boykotu reddetmemek bizim görevimizdir; ama boykot sloganına, her kötü ya da çok kötü temsilî kuruluşa uygulanabilir gözü ile bakmak kesin bir yanlışlıktır.

“Özgürlük günleri”nde boykotu savunmak ve desteklemek için kullanılan muhakemeyi düşünün. Hemen göreceksiniz ki, bu tartışmaları bugünkü koşullara uygulamak tamamen olanaksızdır.

1905’te ve 1906 başlarında, boykotu savunurken, seçimlere katılmanın öfkeyi azaltmaya, mevzileri düşmana teslim etmeye, devrimci halkı yanlış yola sevketmeye, çarlığın karşı-devrimci burjuvazi ile bir anlaşmaya varmasını kolaylaştırmaya vb. yarayacağını söylemiştik. Bu iddiaların altında yatan temel öncül, her zaman belirtilmeyen, ama o günlerde kendiliğinden ortaya olduğu hep varsayılan öncül ne idi? Bu öncül herhangi bir “anayasal” kanaldan başka, doğrudan çıkışlar arayan ve bulan, yığınların zengin devrimci enerjisi idi. Bu öncül, devrimin gericiliğe karşı sürekli saldırısıydı; bir saldırı ki, genel saldırıyı zayıflatmak üzere düşmanın kasten teslim ettiği ve mevkiin işgal edilmesi ve savunulmasıyla onun zayıflatılması, cinayet olacaktı. Bu iddiaları, bu temel öncülün koşullarından ayrı olarak yinelemeye çalışın, tüm “müzik” düzeninizin bozulduğunu, temel sesinizin yanlış olduğunu hemen hissedeceksiniz.

İkinci ve Üçüncü Dumalar arasında bir ayrım çizgisi çekerek boykotu haklı çıkarmaya kalkışmak da aynı ölçüde ümitsiz olacaktır. (İkinci Duma’da, halkı tamamen Kara-100’lerin⁹ eline teslim eden) Kadetler ile Oktobristler¹⁰ arasındaki farka, ciddî ve temel bir fark gözü ile bakmak, 3 Haziran darbesinin yırtıp attığı ünlü “anayasa”ya herhangi bir gerçek önem atfetmek, genel olarak, devrimci Sosyal-Demokrasi ruhundan çok, kaba demokrasi ruhuna uyan bir şeydir. Biz her zaman, Birinci ve İkinci Dumalar’ın “anayasa”nın yalnızca bir gözboyama olduğunu, Kadetler’in laflarının yalnızca Oktobrist niteliklerini örtmeye yarayan

bir perde olduğunu ve Duma'nın, proletarya ve köylülüğün taleplerinin karşılanması için tümüyle uygunsuz bir araç olduğunu söyledik, savunduk ve yinedik. Bizim için 3 Haziran 1907, Aralık 1905 yenilgisinin doğal ve kaçınılmaz bir sonucudur. Hiç bir zaman "Duma" anayasasının çekicilikleriyle "büyülenmedik", onun için Rodichev'in süslü laflarıyla bezenmiş ve gizlenmiş gericilikleri, çıplak, açık ve kaba gericiliğe geçiş, bizi çok büyük hayalkırıklığına uğratabilir. Hatta bu ikincisi, yüksekte atan liberal ahmaklıkların ya da onların ayartmış olduğu halk kesimlerinin aklını başına getirmekte daha etkin bir araç olabilir...

Menşevik Stockholm kararını, Devlet Duması üzerine Bolşevik Londra kararı ile karşılaştırdım. Birincisinin, süslü, bir sürü lafa boğulmuş ve Duma'nın önemine ilişkin ayakları yere basmayan cümlelerle dolu olduğunu ve Duma'da çalışmanın verdiği bir büyüklük havasıyla şişirildiğini göreceksiniz. İkincisi, yalın, özlü, ölçülü ve alçakgönüllüdür. Birinci karar, Sosyal-Demokrasi'nin anayasalcılıkla birleşmesi üzerine darkafalı bir zafer şenliği havasıyla doludur ("halkın ortasından doğan yeni güç" ve aynı resmî yalancılık havasında vb. vb.). İkinci karar yaklaşık olarak şöyle açıklanabilir: bu lânetli karşı-devrim, bizi, bu lânetli domuz ağılma sürüklediğine göre, biz burada da sızlanmadan, ama aynı zamanda böbürlenmeden devrimin yararına çalışacağız.

Hâlâ doğrudan devrimci mücadele döneminde olduğumuz bir zamanda, boykota karşı Duma'yı savunarak, Menşevikler, deyim yerindeyse Duma'nın devrim için bir silah niteliğinde bir şey olacağına dair halka söz verdiler. Ve bu sözü tutmakta tam bir başarısızlık gösterdiler. Ama biz Bolşevikler, herhangi bir söz verdiğimiz, bu, yalnızca Duma'nın karşı-devrimin bir ürünü olduğu ve ondan hiç bir gerçek iyilik beklenemeyeceği yolundaki güvencemiz olmuştur. Şimdiye kadar görüşümüz kusursuz bir biçimde doğrulanmıştır ve güvenle söylenebilir ki, gelecekteki olaylarla da doğrulanacaktır. Eylül-Aralık stratejisi "düzeltimedikçe" ve yeni verilere dayanılarak yinelenmedikçe, Rusya'da asla özgürlük olmayacaktır.

Bu yüzden, bana, Üçüncü Duma'nın, İkinci Duma'nın kullanıldığı gibi kullanılmayacağı, yığınlara, ona katılmanın zorunlu olduğunun anlatılamayacağı söylendiğinde, şu yanıtı vereceğim: eğer "kullanmak"la, onun devrimin bir silahı olduğu vb. hakkında bir Menşevik şişirme kastediliyorsa, kuşkusuz bu olamaz. Ama, ilk iki Duma'nın bile aslında yalnızca Oktobrist Duma'nın adımları olduğu ortaya çıkmıştır, oysa biz gene de bunları, uğruna en kötü temsilî kuruluşları bile kullanmaya her zaman çalışacağımız basit ve alçakgönüllü¹¹ amaç için (propaganda ve ajitasyon, eleştiri ve yığınlara olan-biteni anlatma) kullandık. Duma'da bir konuşma hiçbir "devrim"e yolaçmayacaktır ve Duma'yla ilgili propaganda, herhangi bir özel üstünlüğü ile ayırdedilemez; ama Sosyal-

Demokrasi'nin birinden ve ötekinden elde edeceği yarar, yazılı bir konuşmadan, ya da başka bir toplulukta yapılan konuşmadan daha az değerlidir ve hatta bazan daha büyüktür.

Ve biz, kitlelere, Oktobrist Duma'ya katılmamızı bu kadar basit bir biçimde açıklamalıyız. Aralık 1905 yenilgisi ve bu yenilgiyi “onarmak” için girişilen 1906-1907 çabalarının başarısızlığı yüzünden, kaçınılmaz olarak, gericilik, bizi giderek daha beter sözde-anayasal kuruluşlara sürükledi ve sürekli olarak sürüklemeye devam edecektir. Her zaman ve her yerde inançlarımızı koruyacak ve görüşlerimizi savunacağız, eski rejim kaldıkça, tümüyle sökülüp atılmadıkça, hiç bir iyi şey beklenemeyeceği konusunda her zaman direneceğiz. Yeni bir kabarmanın koşullarını hazırlayacağız ve bu gerçekleşinceye kadar ve gerçekleşebilse diye, daha da sıkı çalışacağız ve yalnızca devrim yükselmişken bir anlam taşıyan sloganlar atmayacağız.

Boykota, proletaryayı ve devrimci burjuva demokrasisinin bir kısmını, liberalizmin ve gericiliğin karşısına çıkararak bir taktik çizgisi olarak bakmak da bir o kadar yanlış olacaktır. Boykot bir taktik çizgisi değil özel koşullar altında uygun düşen özel bir mücadele aracıdır. Bolşevizm'i “boykotçuluk”la karıştırma, onu “boyveçilik”le¹² karıştırmak kadar kötüdür. Bolşevik ve Menşevik taktik çizgilerinin arasındaki fark artık çok açıktır ve 1905 Baharı'nda, Londra'daki Üçüncü Bolşevik Kongre'de ve Cenevre'deki Menşevik Konferans'ta benimsenen temelden farklı kararlarla biçimlenmiştir. O zamanlar ne boykot, ne de “bolşevizm” sözü vardı, olamazdı da. Herkesin bildiği gibi, bizim taktik çizgimiz, gerek boykotçu olmadığımız İkinci Duma seçimlerinde, gerek bizzat İkinci Duma'nın içinde menşevik çizgiden esastan ayrılıyordu. Taktik çizgileri, bu çizgilerden herhangi birine özgü olan herhangi bir özel mücadele yöntemi yaratılmaksızın araçları ve yöntemleri ne olursa olsun, her savaşım alanında, birbirinden uzaklaşır. Eğer Üçüncü Duma'nın boykotu, Birinci ya da İkinci Dumalar'a ilişkin devrimci umutların yıkılmasıyla, “yasal”, “güçlü”, “istikrarlı” ve “gerçek” bir anayasanın yıkılmasıyla haklı gösteriliyorsa ya da bu boykota böyle durumlar neden oluyorsa, bu en kötü türden Menşevizm olacaktır.

VI.

Boykot taraftarı en güçlü ve tek Marksist iddianın değerlendirilmesini sona bıraktık. Aktif boykotlar, geniş devrimci yükselmeler olmaksızın hiçbir anlam ifade etmezler. Kabul. Ancak geniş yükselmeler, geniş olmayanlardan çıkarlar. Muhtemel bir yükselmenin emareleri belirlemiştir. Boykot şiarı, baş gösteren yükselişi destekleyip, geliştireceğine ve yayacağına göre, bizim tarafımızdan yükseltilmelidir.

Benim görüşüme göre, Sosyal-Demokratlar arasındaki yönelimi -şöyle ya da böyle- ifade eden bu temel iddiadır. Dahası, doğrudan proleter çalışmaya en yakın olan yoldaşlar, belli bir tipte “üsturuplu” bir gerekçelendirmeden değil, emekçi sınıflardan kitlelerle girdikleri temastan elde edilen izlenimlerin toplamından hareket etmektedirler.

Sosyal-Demokratlar’ın iki hizbi arasında görüş ayrılığının bulunmadığı -ya da daha önceden bulunmuyordu- birkaç meseleden biri de devrimimizin gelişimindeki bu uzun sessizliğin nedenine ilişkindir. “Proletarya henüz kendisine gelememi”; sebep budur. Aslında, Ekim-Aralık mücadelesinin yükü *tek başına* proletarya tarafından taşınmıştır. Proletarya tek başına, bütün bir ulus için düzenli, organize ve fasilasız olarak savaşmıştır. Elbette, (Avrupa standartlarına göre) en az proleter nüfus yüzdesine sahip bir ülkede, proletaryanın böyle bir mücadeleden helak olması şaşırıcı değildir. Üstelik, Aralık’tan beri, hükümet ve burjuva gericiğinin birleşik güçleri proletaryaya, bugüne kadar yaptıklarının en şiddetlisi ile saldırıyor. Devletin sahibi olduğu fabrikaların “ceza” olarak kapatılması ile başlayıp, işçilere karşı sermaye komplosu şeklinde süren sistematik lokavtlar, işçi sınıfı kitlesi içerisindeki yoksulluğu görülmemiş bir boyuta taşırken, polis zulmü ve infazları, on sekiz aylık dönemde proletarya saflarının onda birini katletti. Ve şimdi, bazı Sosyal-Demokratlar, proletaryanın gücüne sığınıp, kitlelerde meydan okumayı ileri götürme emareleri bulunduğunu söylüyorlar. Bu az çok belirsiz ve muğlak izlenim, daha güçlü bir argümanla, yani sanayinin belli sektörlerinde, ticaretin canlanışına ilişkin kesin kanıtlarla destekleniyor. Giderek artan işçi talebi, grev hareketinin şiddetini de kaçınılmaz olarak artıracaktır. İşçiler, baskı ve lokavt döneminde uğradıkları büyük kayıpların en azından bir kısmını telafi etmeye çabalamak zorunda kalacaklar. Nihayet, üçüncü ve en güçlü argüman da, genel olarak beklenen ve bir sorunsalı olan grev hareketine değil de, işçi örgütleri tarafından çoktan kararlaştırılmış olan tek bir büyük greve işaret edilmesidir. 1907’nin başında, 10.000 tekstil işçisinin temsilcileri durumlarını değerlendirip, bu sanayi alanındaki sendikaları güçlendirecek adımların taslağını oluşturdular. Delegeler tekrar, bu kez 20.000 işçiyi temsilen, toplandılar ve Temmuz 1907’de genel tekstil işçileri grevini ilan etmeye karar verdiler. Bu hareketin kapsamı 400.000 işçiye kadar çıkabilir. Hareket, Rusya’nın en büyük emek hareketi, ticaret ve sanayi merkezi olan Moskova bölgesinde ortaya çıktı. Moskova’da, ama yalnızca Moskova’da, kitlesel emek hareketi, kesin bir siyasal önem taşıyan geniş çaplı halk hareketine doğru bir gelişim gösterebilir. Daha önceki hareketlere özellikle katılmamış ve köylülükle en sıkı bağları olan tekstil işçilerinde olduğu gibi, ki onlar, en az ücret kazanan ve toplam işçi sınıfının en az gelişmiş unsurlarını oluştururlar. Bu tür işçilerin bu girişimleri, hareketin proletaryanın öncekine göre daha geniş kesimlerini de içine alacak şekilde genişleyeceğinin göstergesi olabilir. Grev

hareketi ile kitlelerin devrim yükselişindeki bağlantı söz konusu olduğunda, Rus devrim tarihinde bu defalarca görülmüştür.

Bu harekete gösterilecek yüksek ilgi ve özel çabaları yoğunlaştırmak Sosyal-Demokratlar'ın zorunlu görevidir. Bu alandaki çalışmalar, Oktobrist Duma seçimlerine göre öncelik verilerek yerine getirilmelidir. Kitleler, bu grev hareketini, otokrasiye karşı bir genel ve kapsamlı saldırıya çevirmenin gerekliliğini görebilmelidir. Boykot şiarı işte bu anlama gelir; dikkatlerin Duma'ya değil doğrudan kitle mücadelesine çevrilmesi... Boykot şiarı, yeni hareketin siyasal ve devrimci bir içerikle doldurulması anlamına gelir.

Bazı Sosyal-Demokratları Üçüncü Duma'nın boykot edilmesi konusunda ikna eden, kabaca, bu düşünce silsilesidir. Boykot taraftarı bu argüman, hiç kuşku yok ki Marksizan'dır ve özel tarihsel koşullarından yalıtılmış bir sloganın kuru kuruya tekrar edilmesinden farklıdır.

Ancak bu argüman ne kadar güçlüyse de, kanımca, boykot çağrısını hemen kabul etmemizi gerektirecek kadar da yeterli değildir. Bu argüman, devrimimizin derslerini aklından çıkarmayan hiçbir Rus Sosyal-Demokratı'nın kuşku duymayacağı bir şeyi, boykottan vazgeçemeyeceğimizi, bu şiarı doğru zamanda harekete geçirmek üzere hazırlanmamız gerektiğini ve bizim boykot kararımızın, devrimci içerikten yoksun liberal, zavallı ve bilgi fakiri -uzak durmalı mı, durmamalı mı?¹³ – boykot kararlarıyla alâkası olmadığını vurgulamaktadır.

Hadi, boykot yanlısı Sosyal-Demokratlar'ın işçilerin değişen mizacı, endüstriyel canlanma ve tekstil işçilerinin Temmuz grevi hakkında söylediklerinin gerçeklerle tam bir uygunluk içerisinde olduğunu düşünelim.

Ya sonra ne olacak? Devrimci etkinin kısmî yükselişinin başlangıcı önümüzde duruyor.¹⁴ Onu destekleyip geliştirecek her türlü çabayı göstermeli; önce genel bir devrimci yükselişe ve sonra saldırgan türde bir harekete çevirmeye çalışmalı mıyız? Hiç kuşkusuz! Bu konuda Sosyal-Demokratlar arasında iki ayrı görüş olamaz (elbette, *Tovarishch*'te yazanlar dışında). Ancak *tam da şu anda*, bu kısmî yükselmenin başında, henüz kesin olarak genel bir yükselmeye geçilmemişken, hareketi geliştirmek için boykot şiarına mı ihtiyaç duyuyoruz? Bu şiar, bugün, hareketi ilerletmeye uygun mudur? Bu, bize göre olumsuz yanıt verilmesi gereken farklı bir sorudur.

Kısmî bir yükselişten genel bir yükseliş, Üçüncü Duma ile ilgisi olmayan doğrudan ve acil iddia ve şiarlarla yaratılabilir ve yaratılmalıdır. Aralık'tan sonra olayların seyri, monarşist anayasanın rolüne ve doğrudan mücadelenin gerekliliğine ilişkin Sosyal-Demokrat yaklaşımı haklı çıkardı. Yurttaşlar,

demeliyiz, eğer demokrasi uğruna, Aralık 1905'te Kadet baylarının demokratik hareket üstündeki hegemonyası sürecinde olduğu gibi Rusya'nın düzenli olarak ve giderek artan bir hızla bayıraşığı gitmekte olduğunu görmek istemiyorsanız, başgösteren işçi hareketine, doğrudan kitlesel mücadeleye destek verin. Bu olmaksızın, Rusya'da özgürlüğün başka hiçbir güvencesi olamaz.

Bu türden bir ajitasyon, hiç kuşku yok ki, devrimci Sosyal-Demokrat ajitasyona tam olarak uygundur. Şunu da zorunlu olarak eklemeli miyiz: Yurttaşlar; Üçüncü Duma'ya inanmayın, yüzünüzü bize, itirazımın bir kanıtı olarak Duma'yı boykot eden Sosyal-Demokratlar'a çevirin!

Mevcut koşullar altında bu ekleme yalnızca gereksiz değil, aynı zamanda garip ve anlamsız durmaktadır. Her halükarda, kimse Üçüncü Duma'ya inanmıyor. Yani demokratik hareketi sürdürme kapasitesine sahip halk katmanlarında Üçüncü Duma'nın anayasal kurumlarına, Birinci Duma'nın, Rusya'da ilk kez *anayasal* türden kurumlar yaratma girişiminin kuşkusuz ulaştığı kamusal genişlikte bir heyecan duyacak kimse yoktur ve olamaz.

1905 ve 1906 başlarındaki geniş çaplı halk ilgisi, monarşist bir anayasa temelinde de olsa, ilk temsil kurumuna odaklanmıştı. Bu bir gerçek. Sosyal-Demokratlar'ın mücadele etmek zorunda oldukları ve mümkün olduğunda ettikleri şey buydu.

Bugün öyle değil. Bugün hareketin karakteristik niteliğini oluşturan ilk "parlamento" için duyulan heyecan, Duma'ya duyulan inanç değil; *yükselişe* duyulan inançsızlıktır.

Bu koşullarda, boykot şiarını zamanından önce önümüze koyarak hareketi güçlendiremez, hareketin önündeki engelleri etkisiz hale getiremeyiz. Üstelik, boykot kesin bir şekil kazanmış yükseliş ile bağlantılı olduğu ve bugünkü sorun ise geniş halk çevrelerinin yükselmeye inanmaması, onu güçlü görmemesi olduğu için, böyle yaparak, ajitasyonumuzun zayıflama riskini de almış oluruz.

Her şeyden evvel, yükselmenin gücünün fiili olarak görüleceğini anlamalı ve bu gücü doğrudan ifade edecek şiarı sonradan öne çıkarmaya her zaman vakit bulabilmeliyiz. Öyleyken bile, saldırgan karakterli bir devrimci hareketin, dikkatleri Üçüncü Duma'dan alıkoymayı sağlayacak bir şiarı gerektirip gerektirmeyeceği bir sorudur. Muhtemelen gerektirmeyecektir. Önemli ve daha evvel bir parlamento görmemiş deneyimsiz kalabalıkların heyecanını tahrik etme kapasitesine sahip bir şeyin yanından geçip gidebilmek için yanından geçilecek şeyi *boykot etmek* gerekli olabilir. Ancak, bugünün demokratik ya da yarı-demokratik kalabalıklarının coşkusunu artırma kapasitesine mutlak olarak sahip olmayan bir kurumun yanından geçip gitmek için boykot ilân etmek gerekli

değildir. Bugün meselenin özü, boykot değil, kısmî yükselişi genel bir yükselişe, sendikal hareketi devrimci bir harekete, lokavtlar karşısındaki savunmayı gericilik karşısında saldırıya tahvil edebilmek için gösterilecek doğrudan ve acil çabadır.

VII.

Özetle; boykot şiarı özel bir tarihsel dönemin ürünüydü. 1905'te ve 1906 başlarında, nesnel durum, çatışan toplumsal güçleri doğrudan devrim çizgisi ile monarşist anayasal sapma arasında âcil bir tercihle karşı karşıya getirdi. Boykot kampanyasının amacı, temelde anayasal gözboyamalarla savaşmaktı. Boykotun başarısı, devrimin kapsamlı, evrensel, hızlı ve güçlü yükselişine dayanıyordu.

Bunların tümü bakımından, 1907 Güzü'ne doğru mevcut durum, böyle bir şiarı gerektirmiyor ve haklı göstermiyor.

Seçimlere hazırlanmak içinde gündelik işlerimizi sürdürüp, gerici de olsa temsil kurumlarına katılmayı evvelemerde reddetmeksizin, tüm propaganda ve ajitasyonumuzu halka, Aralık yenilgisi ile bunu izleyen dönemde özgürlüklerdeki azalma ve anayasaya saygısızlık arasındaki ilişkiyi anlatmaya yöneltmeliyiz. Halka, doğrudan kitle mücadelesi olmadıkça, bu saygısızlığın kaçınılmaz olarak süreceği ve daha da kötüleşeceği kanaatini telkin etmeliyiz.

Böyle bir slogana gereksinmenin ciddi şekilde ortaya çıkabileceği, devrimin yükselme dönemlerinde, boykot şiarının kullanımını reddetmeksizin, mevcut durumda doğrudan ve yakın etkimizle, işçi sınıfı hareketinin şu ya da bu yükselişini, bir kül halinde gericiliğe ve onun temellerine karşı kapsamlı, evrensel, devrimci ve saldırgan bir harekete dönüştürmek için her türlü çabayı göstermeliyiz.

26 Haziran 1907

Dipnotlar:

[1] Makalenin orijinalinde Lenin kararın tam metnini aktarmaktadır. Bu metin çeviriye alınmamıştır (Sendika.Org'nin notu)

[2] Bu makale, toplu eserlerin Almanca basımı olan Internationales aus dem "Volksstaat" [Volkstaat Yazıları]'ta yer almaktadır. [Türkçe tercümesi, Blankici Komün Mültecilerinin Programı, Marks-Engels:Seçme Yapıtlar, Cilt: II, s: 453-461, Birinci Baskı, Sol Yayınları, Temmuz 1977'dir].

[3] Bu metindeki atıfların hepsi aktif boykotadır. Aktif boykot, yalnızca eski rejimin kurumlarında ter almayı reddetmek anlamına gelmez, aynı zamanda bu

rejime karşı bir saldırdır. Bulygin Duması boykotu döneminin sosyal demokrat literatürüne aşına olmayanlar için, sosyal demokratların o dönemde aktif boykottan açıklıkla söz ederken, bunu pasif boykotun karşısına yerleştirdikleri hatta bir silahlı kalkışma ile bağlantılandırmaya çalıştıkları anımsatılmalıdır.

[4] V. bölüm, **Lenin: Marks-Engels-Marksizm**, Çev. Vahap Erdoğan, Ankara: Sol Yayınları, 2006'dan alınmıştır. Diğer bölümlerle kavramsal tutarlılığın ve ifade bütünlüğünün sağlanabilmesi açısından gözden geçirilmiş, az sayıda değişiklik dışında Vahap Erdoğan çevirisine sadık kalınmıştır.

[5] Parti Örgütlerine Mektup No. 1 kastediliyor. 3 Haziran darbesi ile ilişkili olarak hazırlanmıştır. Mektupta “Proletarya ve onun sözcüleri -Sosyal-Demokrasi- hükümetin şiddet eylemini karşılıksız ve yanıtız bırakamaz. Sosyal-Demokrasi, devrimi sürdürme ve geliştirme fikrinden vazgeçemeyecektir” denilmektedir.

[6] Bkz. Marx'ın Kugelmann'a Mektubu (3 Mart 1869).

[7] Hayali edebiyat kahramanlarıdır.

[8] K. Marx ve F. Engels, Selected Works, Vol. 1, 1958, s. 497.

[9] Kara-100'ler, Çarlık polisinin kurduğu, devrimci hareketle savaşan monarşist bir çetedir. Devrimcilere ve entelektüel aydınlara suikat düzenlemişler, Yahudi karşıtı katliamlar yapmışlardır.

[10] Çar'ın 17 Ekim [Milâdi 30 Ekim] 1905 manifestonun ardından kurulan Oktobrist [Ekimci] Partisi'nin (ya da 17 Ekim Birliđi) üyeleridirler. Büyük burjuvazinin ve toprak sahiplerinin çıkarlarını temsil eden karşı devrimci bir parti idi. Oktobristler Çarlık hükümetinin iç ve dış politikalarını kayıtsız şartsız desteklemişlerdir.

[11] Karş. Proletary (Cenevre) 1905 içinde “Bulygin Duması Boykotu”nda Duma'nın kullanılmasından genel olarak feragat etmiyoruz, yalnızca řu anda önümüzdeki başka bir mesele ile, doğrudan devrimci çizgi mücadelesi ile ilgileniyoruz” demiştik. Ayrıca bkz. Proletary (Rusya) 1906 içinde “Boykot”, Duma içerisinde çalışmaktan elde edilecek faydalar en alçakgönüllü şekilde vurgulanmıştır.

[12] Devrimci mücadele mangalarının üyesi anlamına gelen Rusça boyevik sözcüğünden türetilmiştir. Devrimci mücadele esnasında silahlı eylem, siyasal mahkukların cezaevlerinden kaçırılması, devlet fonlarına devrim yararına el konulması gibi taktikler kullanmışlardır. 1905-07 Devrimi sırasında Bolşevikler'in özel mücadele mangaları vardır.

[13] Bir zamanlar Sosyal-Demokrat yayımlarda yazan şimdi ise liberal gazete yazarlarından olan L. Martov'un ileri sürdüğü liberal gerekçelendirme örneği için bkz. Tovarishch.

[14] Bazıları, tekstil grevini, sendikal hareketi devrimci hareketten ayıran yeni tür bir hareket olarak görüyor. Ancak bu görüşü dikkate almıyoruz. Çünkü birincisi, karmaşık türden bir olgunun yalnızca olumsuz göstergelerine ilişkin yorumları okumak, “dizginlere sahip olmayan” Sosyal-Demokratlar'ın çoğu için genellikle kafa karıştırıcı olan teklikeli bir pratiktir. İkincisi, eğer tekstil grevinin bu türden nitelikleri bulunuyorsa, biz Sosyal-Demokratlar bunlarla, en faal şekilde mücadele etmeliyiz. Son olarak, mücadelemizin başarısı durumunda, sorun aynen bizim ifade ettiğimiz şekilde olacaktır.

www.marxists.org adresinde yer alan Progress Publishers İngilizce çevirisinden Kasım Akbaş tarafından Sendika.Org için çevrilmiştir.